

Iztok Alidič

G O M B A

(anarhistična parodija)

Podčetrtek, v avgustu 1986

VLOGE:

GOMBA (shizofrenični belgijski rudar, zdomec, vodja skupine)

RINDT (SS Standartenfuhrer, član skupine)

GIDA (lajdra iz naših logov)

ŠTAMPE (ljubljančan, šovinist, član skupine)

VRENKO (oficir OZNE, kasnejši upravnik celjskih zaporov)

LINKO (tržiški grobar, član skupine)

GELÖ (obveščevalec Ozne, črni prodajalec špeha)

MITKA (nameščenska, član skupine)

LUKMAN (trгоvec - trgovskega podjetja Slovenijašport - ekspozitura Celje)

FRIEDA (mrtvo dekle)

Drama je povzeta po resničnih dogodkih, ki so se pripetili od julija do novembra 1944 v Grobelnem, Lesičnem, Dobju, Bohorju, Pohorju, Sv. Emi, Podsredi, Planini pri Sevnici in Podčetrtku in leta 1951 v zaporih Celje. Besedilo pa je nastalo v mojem dragem Podčetrtku, kraju najlepših spominov in sicer poleti 1986, v tako imenovanem času NIČ.

OSEBNI PODATKI:

JONATAN GOMBA - GOMBI, rojen 29. 3. 1903 v vasi Rafolče pri Lukovici, čelni kopač v belgijskih rudnikih. Umrl na predvečer 1. maja 1963 v prometni nesreči pri Trebnjem.

ERNST RINDT, rojen 25. maja 1917 v Dortmundu. Standartenfuhrer SS, violinist in družinski oče. Obešen v linču jeznih vaščanov, konec marca 1954 na Semmeringu zaradi kraje ribiških trnkov v neki vaški prodajalni.

GIDA SERENADESKO, rojena 9. julija 1922 v mestu Aram (Romunija), prostitutka, po vojni učiteljica razrednega pouka v Vinici. Danes upokojenka in članica Zveze borcev Črnomelj.

SAMO ŠTAMPE - Štampetov, rojen 2. aprila 1920 v Ljubljani (Pražakova 13), nezakonski sin takratnega starojugoslovanskega ministra za ribištvo in turizem Bruna Krajačiča. Študent biotehnične fakultete v času od 1939 do 1941. Danes lastnik čolnarne ob Vrbskem jezeru (Avstrija).

JOSIP VRENKO, rojen 21. julija 1914 v Blatnem dolu pri Vrhniki -. po domače pri Pihlarjevih. V Ljubljani se je v letih 1930 - 1933 učil za fotografa (foto Grad). Med vojno oznovec s činom poročnika. Umrl neznane smrti v februarju 1951, na delovnem mestu Celjski zapor. Preiskava še do danes ni zaključena.

BART LINKO, rojen 10. septembra 1904 v Pristavi pri Trziču, sin prekupčevalca s soljo, Roberta Linka. Tržiški grobar Pirih ga je leta 1934 uvedel v grobarski poklic. Pred vojno, točneje 1939, ga prestavijo v Celje. Leta 1959 obsojen na 7 let in pol zavora zaradi nekrofilije. Umrl leta 1979, zadet od možganske kapi v gostilni Pod lipco v Ljubljani.

GELO BURGER - Skalarjev, rojen neugotovljivega datuma leta 1921 na Arehu (Pohorje). Ko je leta 1941 Hitler obiskal Maribor, je Gelo naščuval nanj psa (koker španjela), zaradi česar je preživel dva meseca v vojaškem zaporu Tegel v Berlinu. Med vojno se je pridružil Ozni in črnoborzijancem. Ubit od neznane krogle v oktobru 1944 v trgovini Slovenija šport, ekspozitura Celje.

MITKA (DIMITRIJA) ČEPE, hči Julke in očeta Huberta, rojena 7. septembra 1923 v Kamnici pri Mariboru. Leta 1939 je obiskovala kmetijsko šolo v Šentjurju pri Celju, a so jo izključili, ker je pregriznila pred celotnim učiteljskim zborom živega kanarčka. Leta 1943 se je preselila z vso družino v Celje, točneje v Golmajerjevo ulico 134. Tega leta ji za davico umre tudi mama. Med vojno pripadnica neke čudaške anarhistične skupine neugotovljive aktivnosti. Umrla februarja 1951 v zaporih Celje, stara komaj 28 let zaradi zastrupitve z golažem.

BORIS LUKMAN, rojen 29. januarja 1914 leta v kraju Ljubečna pri Celju. Oče zaposlen kot prižigalec opečno pečnih peči v bližnji opekarni. Leta 1932 dijak realke v Celju, a so ga

odpuštili zaradi sifilisa. Kasneje se vpiše v Celjsko trgovinsko šolo, smer športni in ribiški material. Nazadnje zaposlen v trgovini Slovenija šport, ekspozitura Celje. Ustreljen v oktobru 1944. Storilec neznan.

FRIEDA STAPPLEMAN, rojena 5. oktobra 1921 v Dahlemu, predmestju Berlina. Po uspešno opravljeni šoli za nameščenke se pridruži Hitlerjugend in že kmalu dobi službo na upravi za protiteroristične akcije. Med vojno je bila premeščena v v tako imenovani RSHA Ost Sicher sektor v Celje. Ravno na 23 rojstni dan umre zaradi zastrupitve z golažem. Vzroka ni odkril nihče.

Viri in literatura pri pisanju omenjene drame:

CELJSKI ZBORNIK NOB – Poglavje 14: Gelo Burger, zločinec ali dobrotnik? (Avtor Ludvik Mrzel s pomočjo Turistične zveze Celje 1974)

ŠTAJERSKA V VOJNI (Avtor Gvido Remškar –) Založba »revija TV 15«, 12. Februarja 1964)

OZNA NEKOČ IN DANES (Peter Kaltenekar - Kalte, založba Borec Ljubljana 1954)

"**MUHCA**" - glasilo trgovine Slovenija šport Celje in Ribiške zveze SRS, maj, letnik 1977, št. 5. Naslov članka: »Skrivnost smrti mojega očija«(torzo zgodbe) avtorja Miška Lukmana, sina pokojnega Borisa Lukmana.

In posamezniki s katerimi se je avtor pogovarjal in ki so nesebično priskrbeli informacije o pričujočih dogodkih:

MARIJANA PUŠČAVEC - Lukeževa mama iz Pristave pri Trziču

LUCIJA GRANT - slovenska izseljenka in rudniška kuharica iz Ypresa (Belgija)

BORIS ŽERJAL iz Skaručne - bivši vojak nemške vojske v pokoju

ROZIKA PLAJBES - Pražakova 13 Ljubljana - upokojena krojačica

GIDA SERENADESKO - upokojena učiteljica iz Bele Krajine

FRAN BRADAŠKA - bivši zapornik v celjskih zaporih v letih 1949/52

GUSTAV BURGER - odvetnik iz Celja, nečak pokojnega Gela Burgerja

INGO REGGMEISTER - predstavnik konzulata republike Avstrije v Ljubljani

SEPP OSTER – kriminal inspektor - višji preiskovalec RSHA Siherdiensta pod okriljem Gestapa v času vojne v Celju. Danes živi kot upokojenec v Essnu.

Morda se oblast zares ni dovolj potrudila, da bi razvozlala zagonetne dogodke, ki govorijo o čudaški skupini ljudi, ki niso priznavali nobenih zakonov, ki niso ljubili ne okupatorja, ne osvoboditeljev, a nekaj se je vendarle izvilo iz anonimnosti in pricurljalo na plano, kot sveža voda iz studenca, ki vre iz zemlje, natanko tako kot v mojih Atomskih toplicah. Hudo je curljalo iz izvira, pravzaprav iz luknje ... Samo lonček sem pristavil ...

IZTOK ALIDIČ

1. PRIZOR

Leto 1951. Zaporj Celje. Samica. Zaslišanje.

(Vrenko, upravnik Celjskih zaporov in Mitka, obtožena sodelovanja v neidentificirani odporniški skupini)

MITKA: Vrenko, kje je Bežigrad?

VRENKO: V Ljubljani, kaj ne bi vedel. A zakaj sprašuješ o stvareh, ki nimajo nobene zveze s tvojim deliktom, gnusnim pravim?

MITKA: A tam grad beži? A kar beži, grad?

VRENKO: Ja, beži, pa kaj? Naj beži! Ti ne moreš. Do smrti boš tu!

MITKA: Ne, ne smem presedeti tu do smrti. Veliko bi lahko še naredila v tem svojem bednem življenju, na marsikatero stvar našla odgovor ... Tudi na tega ... če grad beži ... Tudi na tega ...

VRENKO: Sem mar jaz kriv, da si v zaporu. Pravzaprav se v tej luknji zate brigam izključno jaz. Brez mene bi že zdavnaj skrepenela od samote. To vedno pomni, Mitka ...

MITKA: Komaj šest let po vojni je, pa me že onemogočate, govorite o moji utrgani preteklosti. Ljudje smo različni. Zakaj sem sploh tu? Zavaljo pripadnosti neki anarhistični celici? Brskate po moji preteklosti in me slepite, da bo odšla vsa stvar v pozabo, samo, da nastopijo drugi časi. Kakšni časi, Vrenko? A obstajajo še slabši? Povej! Govori!

VRENKO: O čem naj ti govorim. V tem prostoru je prepovedano občevati z jetniki. Samo službeno. Službeno pa se nimava več kaj pogovarjati!

MITKA: Vrenko, razkrila ti bom skrivnost. Morda je res bolje, če ti povem vse, kar je bilo v zvezi z mojo dejavnostjo v organizaciji GOMBA. Takole se je začelo: Pred leti, točneje štiriinštiridesetega julija, sem obiskala materin grob na celjskem pokopališču. Pozornost je pritegnil grobar ob svežem grobu, nedaleč od mene ... Kaj je počel ...

VRENKO: Odpira se, odpira ...

MITKA: Ja, ja! Ta grobar je izkopal krsto, ki je bila šele nekaj dni pod zemljo. Zacinjena. No, on pa jo je kar odprl. Pomisli, v krsti je ležalo mlado dekle. Frieda Stappleman... Pripadnica Siherdiensta.

VRENKO: Plenilec grobov v državni službi izkoplje nemško kontra obveščevalko? Neverjetno!

MITKA: Res! Grobar se je naenkrat ozrl in opazil da ga opazujem. Rekel pa ni nobene nobene. Spet se je sklonil nad žensko.

VRENKO: Kaj? Govori, porka madona!

MITKA: Vrenko, pozabila sem ti povedati, da je bilo njeno truplo zaradi nepropustno zaprte krste še zelo ohranjeno. Kaj je storil po tistem, pa ti ne smem povedati ...

VRENKO: Zakaj ne bi smela? Prav to me zanima! Govori!

MITKA: Kaj, govori? Mar ta stvar sploh spada v tvoje penološke raziskave? Kakor vem, si ti tu zato, da ne storim kake neumnosti! Vidim, da so ti zdajle ušesa zrasla čez vso mero.

VRENKO: Ne modruj, kaj je moje delo, ampak nadaljuj! Vznemirila si me, do blaznosti! Zdaj, na sredi me puščaš trdega!

MITKA: Te vznemirja moja zgodba, a? Si spet trd? Komu sem pa jaz mar? Vsakogar izmed vas zasliševalcev zanima le štorija, nikogar uboga Mitka!

VRENKO: Nadaljuj, Mitka! Na kolenih te prosim! Dokončaj! Nosil ti bom več hrane v celico. Nekako jo bom že izprosil, samo nadaljuj, če ne me bo konec!

MITKA: Konca ni, Vrenko! Ni ga! Zame ga ni!

VRENKO: Zahtevam, da mi poveš zgodbo do konca. Nihče mi nikoli ničesar ne pove do konca! To je pa že od sile!

MITKA: Res si ubog, Vrenko. Vsa ta tvoja oblast, od najnižjega do najvišjega je uboga. Saj sem pravzaprav zavoljo tega tukaj. Zavoljo vaše, pa moje zmote sem zaprta. Smiliš se mi, Vrenko, ravno tako kot ta tvoja oblast, zato ti bom štorijo razkrila do konca!

VRENKO: Tako je, nadaljuj!

MITKA: Končala sem tam, ko je ta čudni grobar izkopal pripadnico SS Sicherdienst, kajne?

VRENKO: Ja, ja, tako je bilo!

MITKA: Zrl je vanjo, od zgoraj navzdol. Dolgo časa. Vedel je, da ga opazujem. Morda pa mu je prav to dajalo še močnejši žar. Potem je storil tisto ...

VRENKO: Kaj, Mitka, kaj?

MITKA: Tako počasi, brez nestrpnosti. Odprl ji je oči, da mu je zrla v obraz.. Ves rdeč v lica, pa gledal je tako čudno ...

VRENKO: Normalno! Normalno!

MITKA: Ne, Vrenko, to ni bilo normalno ...

VRENKO: Naprej! Naprej! Pripoveduj naprej!

MITKA: Zlezel je vanjo. Počasi. Tudi jaz nisem mogla biti več pri miru. Dogodek me je fasciniral v taki meri, da je v meni prižgal ogenj, kaj ogenj, kres, ki ga nisem več mogla ukrotiti. Skrila sem se za bližnjo cipreso in.... Ni dolgo trajalo. ... Še danes ne vem, ali je to počel zaradi mene, neme opazovalke, ali ...

VRENKO (šepetaje): Vojerka in nekrofil ...Lepa marmelada ...

MITKA: ...Ali njegovih strašansko čudnih nagibov. Potem si je ta Linko navlekel nazaj svoje grobarske hlače, si nadel nago mladenko na svoja pleča, kot da opravlja čisto rutinsko delo in se odpravil proti pokopališki kapeli. Z nagim dekletom na hrbtu.

VRENKO: Kako si rekla? Kako si rekla, da mu je bilo ime?

MITKA: Linko. Tržiški grobar, ki je med vojno služboval v Celju. Med okupacijo so grobarje pač premeščali sem in tja, kot železničarje.

VRENKO: Linko ... Linko! ... Pa njej, kako že rečeš?

MITKA: Frieda Stappleman, Berlinčanka po rodu...

VRENKO: Kako pa je ona končala, ko že vse veš, a?

MITKA: Mislim, da se je zastrupila z golažem. Fina smrt. Vsaj lačna ni bila.

VRENKO: Ohoj, prekleta kolobocija...!

MITKA: Med hojo proti kapelici, se je Linko ozrl. Dobro je vedel, da mu sledim, delal pa se je, kot da ne vidi ničesar. A je nenadoma stopil proti meni, se pravi, proti cipresi, za katero sem ga vsa škrlatna v obraz pričakovala. Na pol poti do mene se je kar na lepem obrnil in odšel v nasprotno smer. Kot bi se premislil. Gledala sem za njim, ko je odhajal. Bojim se, da mu ni bil všeč moj vonj. Je pač bolj ljubil mrtve deklice, tako sklepam.

VRENKO: Jezus Kristus, Mitka ...!

MITKA: Kaj, Mitka? Kaj pa sem storila narobe? To se ni pripetilo meni. Jaz sem še živa.
Onim puncam pod zemljo pa ... če jim paše da jim nekdo povzroči ugodje ...

VRENKO: Mitka!

MITKA: Ja, Vrenko, čas je. Moja menažka puste golaževe juhe je prazna. Obljubil si, da mi priskrbiš dodaten obrok, če ti zgodbo povem do konca. Tako si mi obljubil ...

VRENKO: Dobila boš dodaten obrok preklate golaževe juhe, obljubim ti, a povej mi še kaj o tem Linku. Ta tip me zanima kot hudič!

MITKA: Grobar Linko. Odkar sem zaradi svojih dejanj v kehi, ga seveda nisem več videla.
No, morda ga še bom. To se ne ve ... A najprej mi daj jest. Lačna ne morem pripovedovati.

VRENKO: Vse bom storil! Poglej, pozvonil bom čuvaju. (*Pozvoni*)

GLAS V OFFU: Ja, Vrenko, Bitte!

MITKA (*Se skremži in zašepeta sama pri sebi*) Jezus, ta glas! Od kje ga že poznam! Ojoj, ta bo! To je Rindt! Esesman Rindt!

VRENKO: En golaž za Mitko! Hitro!

GLAS V OFFU: Naročeno. Slutili smo, da bo naročen še en krožnik rindsuppe! Javohl!

VRENKO: Kdo je kaj slutil? Tu nima nihče kaj slutiti. V redu? (Mitki) Tako, zdaj pa o Linku. Čakaj, kaj pa je s tabo, Mitka. Bleda si kot smrt!

MITKA: Nnnič nni nnnarrrobbbe zzz mmeeenojjj ... Samo nnekaj sse mi je zzazdelo. Ttta gglass!

VRENKO: Kateri glas? Zberi se, Mitka!

MITKA: Pozabi, Vrenko, prisluhi. Zdaj mi je bolje. Poskušam nadaljevati ... Ko se je grobar Linko na sredi poti obrnil in odšel v nasprotno smer, sem mu začela slediti. Kar tako nagonsko menda ... Nisem si mogla kaj, da mu ne bi. V tistih trenutkih mi je naenkrat postal neskončno blizu.

VRENKO: Razumem ...Razumem ...

MITKA: Blizu nekega na frišno izkopanega groba se je še enkrat ozrl, verjetno, da bi se prepričal, če mu sledim ... Globoko sem dihala. Groza! Le kam gre, sem se spraševala. S svojim tovorom na hrbtu je zavil v staro kapelo, ki je tisti čas služila za balzamiranje trupel celjskih intelektualcev, ki so se prodajali okupatorju. No, kolaboracionistom, ja?

VRENKO: Kapela, ki je služila drugotnemu namenu? Ja ... Ja...

MITKA: Linko je stopil skozi vrata in jih za seboj zaprl. Ta vrata so se približevala proti moji volji. Gnala me je peklenska telesna želja, če me razumeš? Nekaj sem morala storiti sama s seboj. Ko sem prišla čisto blizu teh vrat, sem opazila z rajshnedelnom pripet listek, na katerem je v drobni in šibki pisavi pisalo ... Gomba...

VRENKO: Kako?

MITKA: Gomba. Res, pisalo je Gomba.

VRENKO: Zakaj tako?

MITKA: Ne vem, gotovo je nekdo pripel to sporočilo na vrata.

VRENKO: Jebenti, samo beseda Gomba vendar ne more biti sporočilo!

MITKA: Seveda ne, bedak! Počakaj! Nadaljevala bom, če ti je prav.

VRENKO: Če mi je prav? Seveda, seveda, nadaljuj!

MITKA: Torej, ustavila sem se pred vrati kapele, na vratih pa bel listek - z Gombo ...

VRENKO: Pa to si mi že rekla, porka duš!

MITKA: Počakaj. Najprej si sploh nisem upala vstopiti. Za temi skrivnostnimi vrati bi lahko tičalo marsikaj, in navsezadnje je skozi izginil grobar Linko. Prislonila sem uho k vratom. Zaslišala sem en tih pogovor, katerega pomen ti zdajle ne morem razložiti. Takole nekako: Ja, ja, naturlich, javohl. Čisto potih.

VRENKO: Nemške besede ... Nemške besede ...

MITKA: Opogumila sem se. Odškrnila sem vrata za tri prste ...

GLAS V OFFU: Deine suppe fur frau, Rindtsuppe, gut, gut, jaaa ...

VRENKO: Jebenti Švaba! Porka madona, to pa presega že vse meje! Ravno zdajle si se moral oglasiti! Vse si pokvaril! Sredi najhujše nuje, ko sem nihal med strastjo in radovednostjo, me prekinjaš. Da ne namerno, a?

GLAS V OFFU: Nenamerno, nenamerno! Prisegam pri samem Fuhrerju!

VRENKO (*vzame porcijo supe iz vratic za hrano*): Uh, uh, Mitka, tvoja golaževa supa, z dna kotla zajeta!

MITKA: Spet ta glas! Vrenko, mene bo konec od strahu! Nekaj tu ni v redu, ampak slutim, da se bo moje poslanstvo prav pri tej pripovedi prekinilo.

VRENKO: Kako to misliš, Mitka?

MITKA: Ugasnila bom, kot upihnjena sveča...

VRENKO: Tu si na varnem, a vseeno hitro nadaljuj. Tudi jaz imam slab občutek.

MITKA (*Mitka začne srebati juho, medtem ko vmes vneto pripoveduje*): Rahlo odprem vrata kapele, le za režo, pa zaslišim iz notranjosti Linkov glas: "Pripeljal sem jo, kot

ste ukazali, Gomba".Tiho sem vstopila, pozdravila z »Bog daj,« potem pa glas tistega za katerega se tako neznansko zanimam: »kakor komu, deklica.« Nisem imela kaj čakati tam zunaj, saj so natanko vedeli, da bom vstopila. Kot sem že rekla, pred oltarjem pa zagledam mojega Linka, ljubljana Štampeta ... in ... Joj, Vrenko, tako čudno se počutim! Vrtil se mi v glavi, slabo mi postaja! Poskušam nadaljevati! No, ljubljana Sama Štampeta ... Joj!

VRENKO: Mitka! Nadaljuj! Koga si še videla?

MITKA: In ... in ... vašega ... G... G ...Gom... bo! *(se zgrudi na tla).*

VRENKO: Mitka! Kaj je s teboj. Vstani pokonci! Govori, zaboga! Kdo je ta prekleti Gomba? Kakšen je? Jebenti, da so jo zastrupili! Rindt! Rindt! Komm, komm, gemma, jebenti!

GLAS V OFFU: Tukaj Rindt. Kaj želite Herr leutnant?

VRENKO: Nekdo si je drznil zastrupiti tole mojo Mitko! Nekdo je izvedel za tale prepovedan pogovor! Odpri, Rindt! Izvlecite jo ven, pumpajte ji želodec! Morate jo rešiti. Ona je vedela za eno hudo resnico, pa je nekdo izvrtal, da jo bo pripovedovala prav meni. To je zarota!

(Vrata se odpro. V prostor vstopi esesman Rindt osebno v uniformi Standartenfuhrerja SS in prime Mitko za roko ter jo kot kakšno cunjo izvleče iz prostora.. Zapah tleskne in Vrenko ostane sam v celici.)

VRENKO: Spustite me ven! Eeeej, pozabili ste, da sem še jaz tu notri! Zakaj pa zdaj jaz? No zakaj?

GLAVA RINDTA IZ OKENCA ZA HRANO: Slabo za tebe, Vrenko! Preveč veš! Preveč veš!

1. PRIZOR

(Celjsko pokopališče)

Kapela za balzamiranje trupel celjskih intelektualcev. Leto 1944. nadaljevanje dogodka iz prejšnjega prizora od tistega trenutka, ko vstopi Mitka v kapelo. Prejšnje pripovedovanje se je sprevrglo v realnost. Zdaj smo v preteklosti. Nekakšna retrospektiva. Navzoči: Gomba, Štampe, Rindt, Linko.

LINKO: Pripeljal sem jo, kot ste ukazali.

MITKA (*PLAHO STOPI V PROSTOR*) Bog daj.

GOMBA: Kakor komu, deklica.

RINDT: Komm, komm, naprej deklica, cuker ...

ŠTAMPE: Saj res, kako sladka deklica. Kako ti je ime?

MITKA: Mitka, gospodje ...

GOMBA: In kaj te je prignalo k nam?

MITKA: Tale grobar, gospodje. Videla sem, kaj počne ...

GOMBA: In reakcija?

MITKA: Če sem odkritosrčna, moram reči, da sem nekako vznburjena.

GOMBA: Vznburjena? Potem pogasite požar. Rindt!

RINDT: Prav rad, šefe.

ŠTAMPE: Najprej jaz. Tale Švaba je vedno prvi!

RINDT (*Iz vleče luger*): Samo korak, ti prekleti Ljubljčan! (*Pelje Mitko za roko iz prostora*).

ŠTAMPE. Vedno me prehitita ta nori esesmani!

GOMBA: Tiho, Štampe, ne žaliti človeka po prepričanju! Šovinistov ne maram v naši skupini, razumeš?

ŠTAMPE: Tudi jaz sem možak in tudi jaz imam svoje potrebe. Tole Celje. Tako daleč od Ljubljane. Linko, le zakaj si jo pripeljal?

LINKO: Sledila mi je.

ŠTAMPE: Si spet izvajal eno od svojih pokopaliških ekshibicij?

GOMBA: Ne žaliti tovariša. To je Bartova mora, kajne Linko?

LINKO: Prej nuja, kot mora. Sami ste mi ukazali, naj jo odkopljem.

ŠTAMPE (*Vzame cigareto iz cigaretnice*) Samo odkopal, da si jo? Ne verjamem!

GOMBA: Pri priči spravi cigareto. Na živce mi gre. Že od rudnikov sem mi gre tobak na živce. Kolikokrat sem pa že rekel, da v moji bližini ne prižigajte svojih cigaret!

ŠTAMPE: Se oprostam, šefe ...

GOMBA: Že prav ...

(*Vrata se odpro in v prostor vstopita Mitka in Rindt. Oba si popravljata oblačila.*)

RINDT (*Štampetu*): Oprosti, prijatelj. (*Mu da roko*).

ŠTAMPE: Ampak, Rindt!

RINDT: Kaj?

ŠTAMPE (*Gleda v svojo roko*) Ti vendar krvaviš!

RINDT: Ne jaz, ampak tale Linkova mladenka je bila še nedolžna.

LINKO: Ni bila moja. Tale je še živa.

RINDT: No, ja, oprosti Linko.

GOMBA: Kako je bilo, Rindt? Bo za našo stvar?

RINDT: Brez dvoma. Tudi prej bi bila.

GOMBA: Mitka! Saj si Mitka, kajne?

MITKA: Ja, gospod.

GOMBA: Kako je bilo?

MITKA: Fino. Bi še vi poizkusili?

GOMBA (*Osorno*): Ne, jaz tega ne počenjam!

MITKA: Kaj pa Linko?

GOMBA: Tudi ne. Ta ima drug svet.

MITKA: Seveda, razumem. Kaj pa Štampe?

ŠTAMPE: Zdajle ne. Minilo me je.

MITKA: Če bi se premislili ...

ŠTAMPE: Ne!

MITKA: Pa ne!

GOMBA: Pa vam je bilo prvikrat?

MITKA: Kaj pa?

GOMBA: No, da ste se povaljali, kakor se temu reče.

MITKA: Ja, to pa.

GOMBA: Ampak za vsako dekle je to pomemben dogodek.

RINDT: Vprašajte našo konspirativno sodelavko in prostitutko Gido koliko so ji pomembni dogodki, ki se tičejo onegavljenja po posteljah.

MITKA: Sanjala sem, da bo tako. Lahko bi rekla, da sem stvar pričakovala, zato sem bila tako rekoč že pripravljena.

GOMBA: Aja ... Dobro Mitka, pridružite se ostalim. razložil vam bom današnji bojni plan.

MITKA: No, pol sem pa že v vaši skupini. Sem se pa hitro pride ...

ŠTAMPE: Kakor kdo. Jaz malo težje, kot vi ... Kje je prostitutka Gida?

GOMBA: Štampe, venomer se nekaj pritožuješ. Nikoli ti ni nič prav. Ne gobcaj, nego poslušaj. Tu imamo sestanek tajne skupine, ne pa cirkus! Gida pride ob času! Rindt, ti pa ugasni cigareto, si slišal! Torej ...

2. PRIZOR:

Celje, hotel Metropol, vrt pod kostanji. Restavracija. Za mizo sedita prostitutka Gida Serenadesko in črnoborzijanec Gelo Burger. Sredina julija 1944

GIDA: Nekam zaskrbljen si mi videti, Gelo.

GELO: Ma, sranje. Nič dobrega se mi ne piše.

GIDA: Čemu?

GELo: Ne vem, zakaj bi ti tole razlagal, Gida, ampak naj ti bo. Nemcem sem prodajal ukraden špeh po enajst reichmark za kilo.

GIDA: Ja, pa kaj?

GELo: Nič, ja pa kaj! Na komandanturi so izvedeli, da je bil špeh ukraden. Obljubili so mi, da me bojo za jajca ...

GIDA: Ja, pa kje si ga ukradel?

GELo: Po pohorskih vikendih. Vse polno je novih vikendov. Zdaj rastejo kot gobe po dežju. Vlamljal sem v te lične hišice, a pozabil sem na prstne odtise. Da bi prikril kraje, sem se prijavil za terensko delo. Mlade fante sem vodil v partizane. Tudi oni so mi plačali v špehu. Ves ni bil ukraden ...

GIDA: Ja, pa kdo je vse izvohal?

GELo: Nemška komandantura vendar!

GIDA; Ampak kdo?

GELo: Aja, neki Rindt. Standartenfuhrer SS.

GIDA: Rindt? Ta mi je, mislim znan. Enkrat sem se pofakala z njim v hotelu Orel. Ta ne izbira. Samo, da je ženska.

GELo: Res? Kaj, ko bi se še enkrat?

GIDA; Kaj?

GELo: Srečala z njim, no ... pofakala, kakor ti praviš?

GIDA: Ja, bi šlo, ampak ...

GELO: Kaj?

GIDA: Pravijo, da imajo partizani že spisek, no spisek nas lahkih. Ne bi mi bilo prav pri srcu, da bi mi po vojni zaradi tega trda predla ...

GELO: Kako misliš?

GIDA: Že zdaj nekatere naše ti partizani strižejo na golo ...

GELO: Pojdi s tem Rindtom še enkrat, kaj jaz vem, še enkrat v Orla. Vmes pa mu reci, da je bilo tisto v zvezi s špehom ena prekleta zmota. Boš?

GIDA: Ja, bom. Kaj pa, če mi ne bo verjel?

GELO: Mora, če je tako nor na ženske. Mora ... Jaz pa bom poskrbel, da tvoje ime izgine iz spiska za striženje.

GIDA: Kako boš pa to napravil?

GELO: To prepusti meni. Poznam nekega Gombo. En svoj revolucionar je. anarhist. Ta ne ve, zakaj se bori. Ima pa vpogled v vse. V njegovi skupini so pripadniki obeh strani, pa še razumejo se ... Tja spadam tudi sama, čeprav nisem preveč za njihove dogme.

GIDA: Gomba, čakaj, odkod pa prihaja ta človek?

GELO: Naravnost iz belgijskih rudnikov. Zdomec. Gastarbeiter.

GIDA: Ampak, kako? Zdaj še ni gastarbeiterjev, če jaz kaj vem. Vojna je.

GELO: Vem, a Gomba je prvi znanilec gastarbajterstva pri nas, prva lastovka. Pa saj ni važno, kaj je. Poskrbel bom zate, Gida, kot sem ti obljubil.

GIDA: Ja, hvala Gelo. Tudi jaz ti bom pomagala.

GELO: Daj, Gida, prosim te. Poglej, oba sva v škripcih. Zdaj je važna solidarnost.

GIDA: V redu, Gelo. Pol pa zdravo.

GELO: Zbogom, Gida ...

4. PRIZOR

Tajni sestanek Gombine skupine v kapeli celjskega pokopališča.: Gomba, Rindt, Štampe, Linko in Mitka. Pozneje se prikaže tudi Gida. Nadaljevanje drugega prizora. Na majhnem oltarju leži golo žensko truplo, ki jo je maloprej odkopal Linko. Celje, julij 1944.

GOMBA: Tole dekliško truplo tule, pokrito z rjuho ... naj nikogar ne zmede. Pravila življenja in smrti naj ne bodo vzrok za naša zemska opravila. Kaj, Rindt, si ga spet našgal?

RINDT: Ugašam. Sploh vedel nisem, kdaj sem ga vzel. Vendar sem hotel še skromno pripomniti, da to velja tudi za Štampeta! Če Štampe misli ...

ŠTAMPE: Mislim, mislim, prav zares ...

GOMBA: Štampe, a misliš, da si ti izjema?

ŠTAMPE: Nikakakršna izjema ne morem biti! Ugašam!

MITKA: A je tale še vedno naga?

GOMBA: Brez dvoma, spodaj pod rjuho. Bi preveril, Linko?

LINKA: Naj preverim če je truplo golo. Saj sem jo tudi v takem stanju prinesel sem, ane? Pa se ne delate norca delate iz mene?

RINDT: Ne, Linko, Gomba te je kanil vprašati, če lahko ugotoviš, koliko je stara?

LINKO: Ja, to pa lahko. *(Se skloni nad truplo in ga ovohava.)*. Petega februarja jih bo triindvajset.

ŠTAMPE: Kaj?

LINKO: Sem že rekel ...

ŠTAMPE: Jo poznaš?

LINKO: Ne, popolnoma neznano truplo. Zakaj naj jo bi pa poznal?

GOMBA: Štampe, Linko ne hodi k živim ...

LINKO: Tole sem pa zastopil ...

RINDT: Koliko časa pa je mrtva? Je to skrivnost?

LINKO: *(Ovohava truplo, potem pa spet pokrije z rjuho)* Dvaintrideset ur. Tako.

MITKA: Linko, jaz se prav nič ne norčujem iz vas. Postavila pa bi vam rada eno tako, bi rekla strokovno vprašanje. Ne mi zameriti. ... Ali lahko ugotovite, kdaj je imelo to dekle zadnji spolni odnos v življenju, oziroma pred smrtjo? Oprostite mi, vendar je bil Rindt moj prvi moški, kolikokrat pa bom še z njim, ali s kom drugim, preden umrem, pa še ne vem? Ali lahko to ugotovite? Linko, pozabili ste, da me je dogodek na pokopališču danes razgrel do te mere, da bi tudi danes nemara izbrala vas, če ne bi vedela za vaše stranske odklone.

GOMBA: Ja, koliko besed za eno tako običajno radovednost, ho, ho ...

LINKO: Odgovoril bom, če v vašem govorjenju ne bom zaznal ironije, ali norčevanja. Torej ... *(ovohava deklico)*, dekle je občevalo pred točno uro in pol.

RINDT: Kako? Če je dvaintrideset ur mrtva? Tega pa ne verjamem!

LINKO: Vse je mogoče. Nikoli se ne motim.

RINDT: Neverjetno ...

ŠTAMPE: Jezus, da ni mogoče od tega konec vzela?

LINKO: Ne, tega pa se ne da ugotoviti ...

MITKA: Pa je bila vsaj srečna? Je to ugotovljivo?

LINKO: Čakajte, veliko zahtevate od mene, vendar to lahko še preverim, zakaj ne. ... Ne, ni ji pasalo. Prepričan sem, da imam prav.

RINDT: Kaj, orka madona! Kako se pa to ugotovi?

LINKO: Po ženskih vonjih in sokovih.

MITKA: A jo boste rezali?

GOMBA: Ne, to ni v naši pristojnosti. Ta prostor uporabljamo izključno samo za naše tajne sestanke. Kolikokrat vam bom moral še to pojasnjevati?

RINDT: Gomba, komu pa so še mar naše akcije?

GOMBA: Doslej so padala umestna vprašanja. Seveda imam v mislih vprašanja, ki so padala v zvezi s tukaj ležečo nago mrtvo deklico ... Vendar Rindt, politična vprašanja z vaše strani mi pa v tem prostoru niso ravno povšeči. Tu predsedujem jaz in odgovor na bedasto Rindtovo vprašanje boste že dobili ob pravem času.

RINDT: Spet jaz! Vedno vse leti samo na mene!

MITKA: Potolaži se, ljubček moj. Prav nič političnega nisem zaznala v tvojem vprašanju. Vedno te bom skušala zaščititi, kadar boš prišel v dilemo, oziroma sramoto. Si pač moj prvi moški, ane?

RINDT: Jasno. Vedno jaz ...

GOMBA: Dosti! Rindt, si otrok, ali kaj? Občutek imam, da boš ravnokar izbruhnil v jok. Čas je, da spregovorimo o naši akciji. Kje je bomba? Je tu? Slišal je ne bi rad, videl pa, ojaja!

MITKA (*Kot konj*): Ihaha! Ihaha!

GOMBA: A bomba je, spet vprašam?

RINDT: Mitka, a maš bombo za Gombo?

MITKA: Seveda, tule je, zavita v Slovenski poročevalec. Drugega časnika nisem mogla dobiti. Kar je, je dobro. Lukman mi jo je zavil, ... lastnoročno.

RINDT (*Vzame bombo, ki je pravzaprav čuden kovinski valj in jo z iskreno kretnjo slovesno poda Gombi*): Za vas.

GOMBA (*Prav taisti valj vzame v roke in ga položi mladenki na trebuh*): Ho, ho ...!

ŠTAMPE: Da ne eksplodira. Od tega bi seveda lepa gola mladenka konec vzela.

LINKO: Ga je že ... bi rekel ... Ga je že!

GOMBA: S tole bombo pa direkt na es es komandanturo. Pod stol tvojega šefa, Rindt, kaj?

RINDT: Tempiral jo bom na pol urice, šefe. Samo kdaj?

GOMBA: Takoj, ko bo čas zato! Kurc, ne bi se rad ...

GIDA (*Pride v prostor in tako prekine debato*): Tukaj sem! Tukaj sem!

RINDT: Slab spomin imam, a ta obraz sem že nekje videl. Aja, naša terenka je.

ŠTAMPE: Gida, kaj pa iščeš tu? Morala bi biti na terenu.

GOMBA: Gida! Porka duš, ti si naš terenski! Kdo te je poslal sem...

GIDA: Grdo sem zmatrana. Iščem esesmana Rindta osebno. A je tu kje?

RINDT: Ja, hja ... Tu sem. Sem esesman Rindt osebno ...

GIDA: Me spoznaš, Ernst? Vedno, kadar se vidiva te zapusti spomin. Mar to velja samo za moj obraz?

RINDT: Nerodno mi je! Seveda, od nekje si mi znana ...

GOMBA: Ohoho, Rindt! Stara pesem! Spet ima sklerozo. Pa kaj je s teboj, Rindt?

GIDA: Štampe me pa vedno spozna. Že ve zakaj in kako.

ŠTAMPE: Drži gobec, Gida!

GOMBA: O, madona! Štampe, mar tudi ti nekaj prikrivaš?

ŠTAMPE: Pravzaprav ja, šefe. Nekoč sem bil njen zvodnik.

GIDA: Odgovori Rindt, pustimo zdaj Štampeta ...

RINDT: Ja, hja, spomnim se te iz mariborskega Orla. Tam sva se bojda enkrat valljala po spolzkih rjuhah. Ja, drži, prav od tam se te spomnim. A ti je spet dolgčas?

GIDA: Ja, tako nekako ...

ŠTAMPE: Gida, nič ne bo šlo brez mojega posredovanja! To vedno pomni!

GOMBA: Bi zaprl kljun, Štampe?

RINDT: Pa stopiva ven, za cipreso. Nekaj bova že spravila skupaj.

GIDA: Tule že ena leži. A je mogoče umrla od ljubezni?

LINKO: Žal še ne vemo.

GIDA: Za cipreso praviš, Ernst? A ni nikjer večjega udobja?

RINDT: Lahko tudi tu v kapeli za oltarjem, kjerkoli želiš.

GIDA: Raje tule, kot zunaj med spomeniki. Prav? Kaj pa tile tvoji pajdaši?

GOMBA: Nismo pajdaši, skupina smo. Mar nas imaš za razbojnike; ženska?

GIDA: Ne, tega pa nisem hotela reči. Mislim, vam ni nič nerodno?

ŠTAMPE: Ne. Obrnili se bomo stran in zatlačili vato v ušesa, če vam to kaj pomaga.

GIDA: Ogromno. Hvala. Pojva, oficir. Za oltar, ne? Globoko sem padla.

RINDT: Samo ta prostor je. Ni slabo. Je pripravno.

MITKA: Ampak, Rindt, mar nisem jaz tvoje edino dekle. Ti si bil prvi moški v življenju.

Poglejte, kako je pogolten, hudič!

RINDT: Nič ne de. Sladka utrujenost ne more škodovati.

MITKA: Gomba, a boste kar gledali, kako bo moj vitez pojahal tole lovačo?

GOMBA: Hja, kaj jaz morem. Zmenite se.

RINDT: Saj bom hitro. Častna esesovska!

ŠTAMPE: Častna esesovska? ... O bog!

GIDA: Opraviva čimpreje. Vmes bi te rada nekaj prosila.

RINDT: Oho? Gre za protiuslugo? Prav. Kar prosi. A si Gida?

GIDA: Gida.

RINDT: Prav, Gida. Kar stopiva tjale za oltar, pa prosi.

(Spravita se za oltar. Sopenje, pomešano z Gidinimi prošnjami)

GIDA: En špeh ... hja, hja... gu, gu, gu... gi, gu, ... Gelo, oh, oh ... Partizani .. es... es...
 grrrrhrrr ...Prosim, prosim! ... Špeh ... Špeh ... Gelo, ugh., oh, oh, ... jaz ...ti...
 prodaja ... enajst ... reichs ... reichs ... mark ...gu ...gu... Za kilo! ... Špeh... Špeh...
 Gelo ... Gelo ...!

RINDT: Kakšen špeh ... Gida ... Gida ..., Oh,.. madona ... prosi, prosi... prosi ... še ...še!

GOMBA: A ne moreta tiše? Če pa imata že debato med odnosom, pa naj bo to privatne, ne pa politične narave!

ŠTAMPE: Moj bog, kaj ko bi pričeli govoriti o naši neustrašni akciji. Gomba, poglavar, recite kaj, nestrpen postajam!

GOMBA: Nekaj mi govori, da bi stvar v prvi vrsti moral slišati naš Rindt, kajne?

MITKA: Brez dvoma, brez dvoma. Vsaki že zleze pod kiklo. To je pa že preveč!

ŠTAMPE: Ja, Mitka, a tebi tudi ni všeč tole Rindtovo erotično petelinjenje?

MITKA: Zaveži, Štampe! Rindt ima hudo travmo, psihične narave.

(Gida in Rindt se zasopljena pojavita izza oltarja)

GIDA: Je zdaj urejeno glede špeha, Rindt?

RINDT: Urejeno. Rešil bom tvojega Gela. Drugič pa naj se ne spušča v take posle, ane?

ŠTAMPE: Rindt se je vrnil. Zdaj lahko začnemo ...

GOMBA: Tako je. Zdaj bomo govorili malce o bombi. Čas se vrti.

VSI: Poslušamo! čas se vrti!

(Vsi se zvrstijo okoli oltarja, na katerem leži mrtvo dekle. Gomba dvigne valjasto napravo z njenega telesa, jo dvigne visoko v zrak in začne z vznesenim teatraličnim glasom.)

GOMBA: Ovo je bomba, valjaste oblike, model M 43, engleske izdelave. Ovde nutar pride fitilj, koji zapali barutno punjenje s pomočjo inicijalne kapisle. Telo bombe je iz litoga željeza, nutar u bombi pa je natančno 731 kuglic, ki so use ubitačne. Upotrebljavamo jo za uništavanje žive neprijateljske sile, nisko leteče avijone, bunkere i u bliskoj borbi. Aktiviramo jo tako, da zapalimo fitilj. Kakšno vprašanje? Glede bombe naravno?

ŠTAMPE: A je kumulativna?

GOMBA: Moram te popraviti, Štampe. Nimaš prav. Ta bomba je trenutno fugasna. V redu?

ŠTAMPE: V redu, šefe.

GIDA: A če jaz postavim kakšno vprašanje v zvezi s to bombo, a bom pol lahko tudi jaz v vaši skupini znotraj, ne več na terenu?

GOMBA: Odvisno od vprašanja?

MITKA: Jaz sem proti! Kaj pa je tale Gida? A zdaj bomo pa kar vsakogar vzeli?

GIDA: Prej sem bila pri njih, kot ti, prasica! Rada bi vam koristila tudi tukaj. Tako, ali drugače.

MITKA: Tako, ali drugače? Kako je TAKO, si nam že dokazala, lajdra!

(Gida pokaže Mitki jezik)

GOMBA: Mir, ženske! Vprašaj pametno, Gida.

GIDA: Poskušam, imam pa hudo tremo. takole: A tale fitilj lahko gori tudi pod vodo?

GOMBA: Hja, fitilj te vrste lahko gori tudi pod vodo, jasno. Torej si sprejeta! Naj ti prvi čestitam! Jaz sem Gomba.

GIDA: Jaz pa Gida. Upam, da vam bom kaj koristila. Kaj?

GOMBA: Kaj, kaj? Zdaj pa nadaljujmo. Kot ste že slišali, bomo tole valjasto eksplozivno stvarco odnesli v komandanturo SS, pod stol, ali točneje, pod rit Obergruppenfuhrerja, ki vodi celjsko ekspozituro. Zakaj ravno tja? A ne bo nihče vprašal? Lejte, tja pa zato, ker v tem Celju vlada tak dolgčas, kar je nezaslišano za nekakšno vojno, ki naj bi se jo šli eni in drugi. Po eksploziji pa se bo čas razgibal. Preiskovalci vseh rodov nemške vojske, vključno s podmorničarji, bodo neutrudno iskali potencialnega povzročitelja. Mi pa se bomo sestajali v tej kapeli, ob mrzlih truplih brhkih mladenk in načrtovali akcijo za akcijo. Strah razgiba čas, to je dokazano. V zatohlih, temnih in od mokrote spolzkih rovih belgijskih rudnikov se mi je posvetilo, da lahko živim samo še na tak način, drugače se ne da. No, tu ste še vi, moja vojska anarhističnih posebnežev, na pol blaznih teroristov, slepih fanatikov z vseh vetrov! Rad vas imam! Zdaj bom odvil kapico granate in pogledal, če je noter še kaj purfla! *(Odvije kapico in pogleda noter, nato pa jo obrne. Nič ne pade ven)* Jebenti! Sabotaža! A ga kdo od nas žre, ali kaj? Treba bo k Lukmanu v Slovenijašport po novo eksplozivno. Kdo se prostovoljo javi za akcijo? *(Roki dvigneta Mitka in Gida)* Dobro, pojdi ti Mitka. Ti imaš malo daljši staž... *(Mitka se spogleda z Gido. Pokažeta si jezik)*

5. PRIZOR:

Trgovina z ribiškim materialom Slovenijašport, ekspozitura Celje. Mitka in trgovec

Lukman. Celje, julij 1944

MITKA: Bog daj. (*Vstopi v prostor, a še ni nikogar za pultom*)

GLAS OD ZADAJ: Lukman! zaboga postrezi, stranko imaš!

LUKMAN: Ja šef! Seveda, šef! (*Pride za pult*)

MITKA: Bog daj, še enkrat, Jezus!

LUKMAN: Kakor komu, deklica! Želite?

MITKA: Eno muho bi ...

LUKMAN: Špansko?

MITKA: Ne, našo. Bo za ribe lovit.

LUKMAN: Kakšno pa bi radi? Imamo majhne, z zelenim papagajevim perjem. Ta je za soma. Tu so še blestivke, ki se svetijo in vrtijo v vodi, da ribe mislijo, da je cekin. To je za postrvi, take, malo večje.

MITKA: Rada bi eno tako posebno ...

LUKMAN: Aja! Tule imam eno posebno. Ravno včeraj smo jih dobili iz Finske. Ta muha je potopljena v žensko, no, saj me razumete. Ima poseben vonj. kakšne ribe pa se lovi na ta trnek, pa vam ne bi znal povedati. So šele včeraj prišle, pa še nimam navodil.

MITKA: Sva sama?

LUKMAN: Kako? No, zdajle sva sama, kajpa.

MITKA: Muha je bila samo dogovorjeni znak, razumete?

LUKMAN: Da bi bila muha poseben znak? Čakajte ... Tule imam spisek šifer in tajnih znakov. Aha, laks fi 0,6mm - partizani. Mrežica za nedeljskega krapa. otroška - komandantura SS, svinec 1 gram - Španski borci, muha za globinski ribolov, katerakoli - Gomba.

MITKA: No?

LUKMAN: Kaj, no?

MITKA: Sem rekla muho? Pošilja me Gomba! Jaz sem njegova kurirka!

LUKMAN: Razumem. Ampak to se na vas ne vidi. Kako pa naj vem za vse. hudiča, pri taki poplavi strank s tajnimi šiframi. Kaj pa ste se toliko petljali okoli izbora muh? Sit sem že teh vaših tajnih znamenj. Recite enostavno: pošilja me Gomba, pa bo!

MITKA: Saj sem vam tako rekla! Pošilja me Gomba! Hudič!

LUKMAN: Ne razburjajte se. Vsem sem že ustregel, pa bom tudi vam. Torej, kaj hoče Gomba?

MITKA: Bombo!

LUKMAN: No, zdaj je stvar že veliko bolj jasna. Eno bombo za Gombo! Imam prav?

MITKA: Prav. Pohitite zdaj!

LUKMAN: Ja, počasi punčka. Gomba menja svoje kurirje kot po tekočem traku. Koga pa bo spet vrgel v luft ta anarhist?

MITKA: Komandanturo SS, tukaj v Celju. Ja, sedež Celje.

LUKMAN: Za to pa bo potreben plastik, angleške izdelave, dva vžigalnika (eden za vsak primer) in fitilj.

MITKA: Kaj?

LUKMAN: Fitolj.

MITKA: Fitolj? Kaj je to fitilj? Mene pošilja Gomba! Ne natovorite mi no celega hudiča!

LUKMAN: Fitolj se imenuje v partizanskem žargonu zažigalna vrstica. Ste prvič v kurirski službi?

MITKA: Prvi dan, pa ...

LUKMAN: Ja, pol mi pa tako povejte. Ne morem vohat vsake stranke!

MITKA: Ne zanima me vaš partizanski žargon. Nisem njihova. Od včeraj sem v Gombini službi!

LUKMAN: Zdaj vem, Jezus Kristus!

MITKA: Nekaj vam povem, gospod Lukman. Ne brijte norca iz nas, anarhistov! Ste razumeli?

LUKMAN: Ja, kaj sem pa storil takega, da me zdaj kritizirate. Tu imate zavoj. To je vse. In ne bodite tako osorni. Lahko, da me boste še kdaj potrebovali. Se pa vidi, da ste še novinec.

MITKA: Držite gobec, Lukman. Mi se borimo za svojo stvar, to je vse! Zbogom!

LUKMAN: Nasvidenje! Prekleti Gombini anarhisti!

VRENKO (*Pride v prostor*): Dober dan! Zdravo! Smrt fašizmu!

LUKMAN: Potiho, zaboga, da vas kdo ne sliši! Svobodo narodu! Šifra?

VRENKO: Laks fi 0,6mm!

LUKMAN: Čakajte, da pogledam spisek tajnih znakov. Laks fi 0,6mm - partizani. V redu. Želite?

VRENKO: Pošilja me doktor Snop.

LUKMAN: Doktor Snop? ... Aha, takoj prinesem ... (*Izgine*)

VRENKO: Jebenti, tele šifre ...

6. PRIZOR

Pisarna celjskih ilegalcev – 7. Okrožje Šempeter. Vrenko, sekretar OZNE za okrožje Šempeter je zatopljen v branje "Ruske Pravde" September 1944. Zasliši se slaboten pok. Poročnik Vrenko se zdrzne, pogleda naokoli, pa se spet poglobi v ruski časopis. Zazvoni telefon.

VRENKO: Svobodo narodu! Kaj? ... Kakšna bomba, madona? ... Kako? Dve bombi? ... Istočasno? ... Kdo je šel v zrak? Sekretar izpostave OZNE v Grobelnem? Nemogoče! ... In kje še? Komandantura SS, ekspozitura Celje. Ada tam pa ni tako hudo? Samo osmojena hlačnica pravite? Čigava? Aja, hlačnica gospoda Obergruppenfuhrerja, o Jezus! Kdo je to storil? Kurc pa Grobelno! Kurc pa naši! Komandantura SS me zanima. Kdo neki je lahko storil to gnusno dejanje? Kaj? A petarda da je to storila? Kaj? ... Kaj? ... Gomba? Kdo je to? A? ... Kaj? Gastarbeiter iz Belgije? Seveda bomo to obravnavali na partijskem komiteju, kakopak! Barabe zdomske anarhistične. Pa tak mir smo imeli! Prav treba je bilo ... razumem! ... Razumem! Smrt fašizmu! (*odloži slušalko*). Jebenti boga! Gelo! Gelo! Kje si hudiča?

GELO (*Pride v prostor*) Tukaj sem, tovariš Vrenko! Stojim mirno!

VREKO: Bomba v komandanturi SS, ekspozitura Celje! Si to vedel?

GELO: Nikakor, šefe, nikakor! A zato je tako počilo?

VRENKO: Ja, Gelo, zato je tako počilo! Svinje anarhistične!

GELo: Kako, šef? Kdo je svinja?

VRENKO: Anarhisti! Drznili so si nastaviti bombo prav v gnezdo SS, kaj? Poklical sem te, da stvar raziščeš, kot se spodobi ognjevitemu partizanskemu ilegalcu! Osmatraj, osluškuj, prikupljaj podatke i sve što ima novo izveštavaj starešinu! Jel jasno?

GELo: Ni še čisto jasno, šef. Kakšna stara šina?

VRENKO: To sem jaz, butec! Tvoj nadrejeni! Tvoj starešina!

GELo: Ja, zdaj mi je pa jasno, šef. Bi si upal prositi še za nekaj, šef?

VRENKO: No? ... No?

GELo: Mi lahko pokažete zvezčič, v katerem imate vpisane podatke o prostitutkah, ki se trenutno udinjajo okupatorju in ki so na vrsti za striženje? Saj veste, tiste balinarice, po nalogu slovenske vojske?

VRENKO: Pojutrišnjem jih gre štirinajst pod škarje! Samo v centru Celja. Kje pa je še periferija, oziroma podeželje!

GELo: A gre katera pod nož?

VRENKO: Za enkrat še ne, kako bo pa jutri, se pa še ne ve. (*Mu poda zvezek*).

GELo: Oh, ko bi se dalo katero rešiti ...

VRENKO: Kako pa? Dalo. A bi rad za katero zastavil pošteno besedo, ki povsod dobro mesto najde?

GELo: Pajade. Tako nekako.

VRENKO: Ime?

GELO: Gida.

VRENKO: Poklic?

GELO: Poklic? Aja, lajdra z naših logov. Ljubica nemških oficirjev.

VRENKO: Področje delovanja?

GELO: Ja, Celje vendar. Podsreda, Grobelno, Atomske toplice, Podčetrtek, Lesično ... Pa ..

VRENKO: Pa?

GELO: Pa še mariborski hotel Orel z okolico.

VRENKO: Kakšne specialnosti? Njene, mislim?

GELO: Ekshibicionistični ples z bananami in Verginella.

VRENKO: Verginella?

GELO: Ja, Verginella. To je zgodba o navidezno nedolžni sajasti dimnikarjevi hčeri, ki je najraje spolno občevala v in na dimnikih.

VRENKO: Aha, zdaj razumem. Nekakšna »črna Trzinka«, kaj? A da ta ne bi šla pod škarje?

GELO: Verginella? Oprostite, Gida? Ne, šef, raje ne.

VRENKO: Prav, pa jo črtajva, če daš roko zanjo.

GELO: Tudi roko, šefe! Hvala, šefe!

VRENKO: Ni za kaj. Beseda ni konj. In ne kliči me venomer šefe.

GELO: Nikoli več, šefe! O, oprostite, šefe! A grem zdaj lahko na lov?

VRENKO: Reče se v akcijo, Gelo, ne pa na lov! Ja, počakaj! Kako si pa urejen, preden greš? To je akcija, Gelo, razumeš? A? Klobuk?

GELO: Na oči.

VRENKO: Ovratnik?

GELO: Rahlo privihan.

VRENKO: Plašč?

GELO: Balonski. Šuškavec. Darilo iz Moskve. NKVD.

VRENKO: Nogavice?

GELO: Črne. Včeraj prekuhane in osušene.

VRENKO: Kravata?

GELO: Bolj postrani, kot naravnost. Daje videz zmedenega profesorja fizike ali astraologije.

VRENKO: Čevlji?

GELO: Obžalujem, šefe. Blatni kot ponavadi.

VRENKO: Pištola?

GELO: Nabita. V toku pod levo pazduho.

VRENKO: Gate?

GELO: Bele, brez madeža urina.

VRENKO: Alkohol?

GELO: Ničesar. Pravzaprav ... Flaška pelinkovčka za pogum.

VRENKO: Stran!

GELO: V redu, šefe. Stran!

VRENKO: Izkaznica?

GELO: Ausweis, rejonska OF, pa partijska knjižica.

VRENKO: Pusti doma!

GELO: Kaj naj pustim doma?

VRENKO: Partijsko knjižico, osel! A bi se rad ubil?

GELO: Ne, to pa ne, šef.

VRENKO: Kondom?

GELO: Dva. Za vsak primer.

VRENKO: Sit?

GELO: Bolj lačen, kot sit, šefe.

VRENKO: Pa zavij, no hudiča, v Kolodvorsko, pa si privošči mrzlega piščanca.

GELO: Bi, šef, ampak ...

VRENKO: Imaš kaj denarja?

GELO: Saj to je. Samo devize.

VRENKO: Devize? Katere in koliko?

GELO: Enajst reichmark, to je vse ...

VRENKO: Bo zadosti.

GELo: Bo, za danes, šefe.

VRENKO: Kako za danes? Saj ti dajem žepnino! Ekstra!

GELo: Je bolj majhna.

VRENKO: A bi šel rajši v partizane?

GELo: Ne, to pa ne, šefe ... Tega pa že ne ...

VRENKO: No?

GELo: Ne v partizane, prav? Z žepnino sem zadovoljen, prav? A zdaj lahko grem?

VRENKO: Gelo, a se še ukvarjaš s črno borzo?

GELo: Kaj? Ne bo držalo.

VRENKO: Kako ne bo držalo? Bo pa že držalo! Naravnost iz oddelka za zatiranje črne borze na nemški komandanturi sem izvedel, da si Nemcem špeh na črno prodajal. Ukraden. Po enajst reichmarko za kilo, brez rabata!

GELo: A zdaj pa še vi, šefe? Že iz esesa so hudi name.

VRENKO: A eses tudi? No, kar precej jim moraš že iti na živce! Zdaj naj te pa šefe brani pred njimi, a? Gelo, Gelo, ... Čuden tič si ... Nič kaj prikladen za obveščevalca OZNE. Nikoli ne boš postal rejonski sekretar OF, kot sem jaz! Si prebutast! Ja?

GELo: Ja, sem prebutast. Mislim pa si seveda svoje ...

VRENKO: Kaj? Ne blebetaj no brez veze! Razumel?

GELo: Seveda, šefe. Ali bi lahko, preden grem, izvedel za navodila?

VRENKO: Navodila? Ah, saj res, kar pozabil sem nanje! Takole: izvedel sem , da stoji ...
Kaj?

GELo: Kaj?

VRENKO: Izvedel sem, da stoji za bombnim atentatom na nemško komandanturo nek belgijski zdomec, po imenu Gomba. Vodi skupino anarhistov, nekakšnih blazno norih shizofrenikov, ki so pripravljeni storiti vse za svojega šefa.

GELo: Pravilno! Vse za šefa!

VRENKO: No, veliko vem o njem, vendar poglobitna stvar še ni dognana. Kje se zbirajo. Samo to me še zanima. Tip, ki mi je po telefonu oddal raport o Gombi, je zastrupljen. Na sredi sporočila mu je vzelo glas. Imajo pa povsod prste, ti Gombači! Pojdi že in išči!

GELo: Grem na iskanje, šefe! Na svidenje, šefe!

VRENKO: Na svidenje, Gelo, pa ne pravi mi venomer ... Bog nas obvaruj teh svinj anarhističnih!

7. PRIZOR

Gelo v popolni opremi špiclja, oziroma Oznovca. Stoji na pločniku in modruje.

GELo: Zdajle je tema ... Ne, večer. Stojim na pločniku in opravljam svoj posel. Sumljivih ni videti. Čakaj! Ne, ne! Sumljivih ni videti. Koliko je ura? Aha, sedem in

petindvajset. Groza ... to čakanje. A sem morda sumljiv? Sem vpadljiv? Ja? Ne? Časopis! Vzemi časopis! Razgrni ga! Tako! Luknja! Luknjo v časopis! Gledanje skozi luknjo! Kaj bo opazil naključni sprehajalec, ko me zagleda? Nič! Ne bo me videl. Skrit sem za časopisom. Videl bo le luknjo v časopisu ... Čakaj! Pa še nekaj. Oko! Oko, ki gleda iz luknje. Eno oko. O, madona! Koga gleda? Ja vsakogar. Nihče ne sme biti prezrt. Šefov befel. Ja, šef! Ne, šef! Razumem, šef! Kaj razumem? Nič. Prav nič ne razumem. Zakaj sem tu, če je tako? A je tako? A ni drugače? Kaj mi je? Kaj mi je? Kje mi je? Ukraden špeh ...! To je! Kraja špeha po skrivnostnih pohorskih senožetih! Partizani ... Terenci, ki sem jih vodil sem in tja. Standartenfuhrer Rindt, Gida, Vrenko ... ta Vrenko! Duš madona! Pa Gomba! Kvazi proletarec! Kralj anarhistov! Nobedenkdo! Pištolca ne na mestu, klobuk na oči, ovratnik privihan! Lačen? Pa pojdi na Kolodvorsko, pa si privošči mrzlega piščanca! A imaš denar? A imaš žepnino, ki ti jo redno dajem? Ekstra? Pa pojdi v partizane! Ti ne diši, a? Pa pojdi zmrzovat na Kozjansko! Jebenti, Vrenko! Ves ta ušiv okoliš me gotovo opazuje! Lačnega in prezeblega! Pa sestradanega ...! Pojdi v partizane, če ti terenska ni všeč! Ja, kar pojdi! Kar pojdi! Že pojdi ... Madona bog! (*Odide iz prostora*).

8. PRIZOR

Trgovina s športnim materialom Slovenijašport – sedež Celje. Gida, Lukman, Gomba, Linko, Štampe, Rindt in Mitka. Zvonec nad vrati pozvončklja. Vsi pridejo v prostor. V ozadju je videti bliskovit premik neke sence, ki je očitno dr. Snop – partizanska naveza pri trgovcu Lukmanu.

GOMBA: Bog daj.

GLAS: Lukman, zaboga, stranko imaš!

LUKMAN: Že tečem! Jezus Kristus, koliko strank se je nabralo, medtem ko sem na poličke skladal škatlice s črvički in podobnim ribiškim materialom. Kdo je prvi? O, vas gospodična pa že poznam (*Mišljena je Mitka*), Pošilja me Gomba, ane? Eno bombo za Gombo, ane?

RINDT (*Šepetaje Gombi*): Naj zdajle pritisnem na petelinčka, šef, ali bomo še malce počakali?

GOMBA: Počakat! Počakat! Skrij pištolco, madonca!

LUKMAN (*Mitki*): Šifra?

MITKA: Pištola je težka, toplota je znotraj.

LUKMAN (*Vzame zvezek s šiframi*): Kako ste rekli?

MITKA: Pištola je težka. Toplota je znotraj. Ste gluhi?

LUKMAN (*Lista po zvezku*): Ne, tele šifre pa trenutno nimamo evidentirane. Poiskusute srečo pri dr. Snopu, ki ima čez cesto obrt. Izdeluje žične ščetke. Tja prihajajo tudi drugi...

ŠTAMPE: Ne lajaj toliko, trgovec!

LUKMAN: Kako? Kaj pa si vi upate! Tu je trgovina s športnim materialom Slovenijašport, sedež Celje in ne katerikoli pajzelj, ki jih tod okrog kar mrgoli! Obnašaje se dostojno, gospod! Pred toliko strankami v trgovini me pa že ne boste zajebavali. Sicer pa, pačakajte! Ste šele šesti na vrsti, če izvzamem tistega tamle z mrliškim pogledom (*Mišljen je Linko*), ki daje videz kadavra. Pa tudi vaše ljubljansko žlobudranje mi ni niti najmanj všeč! Tukaj je Celje, ste razumeli?

ŠTAMPE: A tukaj je Celje, vi svinja šovinistična regionalistična!

LUKMAN: Ja, tukaj je Celje, prijaznejše mesto od Ljubljane. Čeprav je vojna, imamo tukaj mir! Vsi bodo potrdili da je tako. Halo, gospod esesovec, mar ni tako?

RINDT: Ja, ne vem kaj naj rečem. Morda imate celo malce prav, ampak nas vseeno tale mir malce moti,.vse nas, ki smo se zbrali v tejle idilični štacunci.

LUKMAN (*Užaljeno*): Kaj vas moti, gospod Nemec mi boste povedali potlej, ko boste na vrsti! Jawohl?

RINDT (*Povesi oči, ker ga je sram*): Jawohl ...

GOMBA: Zdaj se bo pa začela drama! Malce bomo zaplesali Lukman, da ne rečem kaj drugega! Lukman, tu Gomba, halo, me slišite?

LUKMAN: Halo? Govorite razločneje, sploh vas ne slišim!

GOMBA: Halo? Gomba tukaj! Kaj trenutno počnete?

LUKMAN: Hja, gospod Gomba, hudo neroden čas za pogovor je zdajle! Polno trgovino strank imam! Halo? Halo? Ste še tam?

GOMBA: Tu sem! Nekaj vam moram povedati glede strank, ki že nestrpno čakajo v vaši trgovini. Ja, tudi sam sem med njimi. Vsi ti ljudje so moja vojska, razumete? Vojska anarhista Gombe, razumete? Z nami boste zdajle malo zaplesali; Lukman! Zagrešili ste hudo in nepopravljivo napako, zdaj pa moje naglo sodišče nestrpno čaka, kdaj bo prišel moj odločilen ukaz!

LIKMAN: In kako se glasi ukaz, gospod gomba?

VSI: Ni več dosti časa! Umreti bo treba, Lukman!

LUKMAN: Ne, ne še, prosim. Ne še tako hitro! Prav rad bom nastavil glavo, da jo preluknjate, ampak poslednja želja ... Sicer pa, kaj sem pa sploh zagrešil?

ŠTAMPE: Po zvezi, priča je naša zvesta kurirka Mitka, ste nam nabavili prešibak eksploziv. V komandanturi SS v Celju je počilo, kot da bi kdo vrgel petardo! Načelnik SS v uradu, komur je bila bomba namenjena pa ima samo osmojeno hlačnico! Kaj pa se to pravi? A je to bomba? Ne zanima me, ali ste to storili namerno, ali po pomoti! Efekt je bil na ravni nič! Pa zdaj odgovorite, Lukman!

LUKMAN: Bila je pomota, verjemite! Zavoj eksploziva, ki bi ga moral dati vam, sem pomotoma oddal po kurirski zvezi doktorju Snopu. Izvedel sem, da se je zaradi tega zgodila velika neprijetnost.

ŠTAMPE: Kakšna, ho?

LUKMAN: V zrak je odletel načelnik OZNE v Grobelnem. V resnici pa so ga hoteli kolegi s petardo samo prestrašiti. Ta usodna zamenjava zavojev pa me bo zdaj stala glave?

GOMBA: Trenutek! Torej, če sem prav razumel, je zaradi našega eksploziva vseeno nekdo odletel v zrak? Potlej je bomba, ki je bila sicer namenjena tvojemu šefu, Rindt, vseeno dosegla svoj namen? Ampak zaradi svoje napake boste pa vseeno umrli, Lukman!

LUKMAN: V redu, prav rad, saj pravim, vendar mi lahko izpolnite zadnjo željo. Željo na smrt obsojenega Lukmana!

RINDT: Kakšno željo imate Lukman? Konec koncev pa smo tudi mi humani in uvidevni do ubogih nesrečnikov, ki so obsojeni na smrt, ne? Bi morda eno cigareto? Bitte?

GOMBA: Stran s tobakom!

LUKMAN: Oprostite, res ne bi kadil. Želim si nekaj pompoznega, veličastnega, nekaj takega, kar ne bi nikoli v življenju pozabil.

LINKO: Ha, po smrti bi rad še premišljeval!

LUKMAN: Tistole gospodično bi rad! (*Kaže na Gido*).

GOMBA: Radi bi tistole gospodično? Kaj pa bi z njo?

LUKMAN: No, tu zadaj za pultom bi jo ...

GOMBA: Če je samo to ... Gida!

GIDA: Popolnoma sem razumela, šef, kaj želi tale prodajalec, vendar ...

GOMBA: So kakšne težavice s potenco, Gida?

GIDA: Ne, to ne, šef, saj sem vendar ženska.

GOMBA: Ojoj, polomil sem ga ...

GIDA: Nič hudega, šefe. Nekaj drugega je padlo vmes. Ravno čiščo imam. En dober prijatelj, ki se ukvarja s črno borzo, mi je sicer priskrbel vložke, take s špagico, moderne, angleške, ampak estetsko se mi pa vseeno ne zdi, saj veste, v tem času je ženska veliko bolj senzibilna, občutljiva ... Tudi svoje obrti ne opravljam v tem času.

GOMBA: A pol ne bi, Gida?

GIDA: Če je le mogoče, šefe? Saj imamo še Mitko!

GOMBA: To je res. Kaj pa Mitka misli?

MITKA: Ja, bi šlo, šef ...

GOMBA: No vidiš, Gida, vse se izgleda s pošteno konverzacijo. Zdaj se pa le izkažite, Lukman!

LIKMAN: Nisem si mislil, da bo tale vaša kurirka, anarhistka ...

GOMBA: Vsi v skupini smo anarhisti, Lukman, ne le Mitka.

LUKMAN: Dobro. Vendar, kaj ko bi zdaj vi vsi skupaj šli stat pred prodajalno. Nerodno mi je pred vsemi. Saj ne bo dolgo trajalo. kakšne pol minutke ...

MITKA: Se sploh splača sleči za pol minutke? Dajte, dajte, Lukman, sem mislila, da ste malo bolj poskočen in vzdržljiv zajček!

GOMBA: Ja, pojdemo no počakat pred trgovino za tiste ušive pol minutke. Naj ima mir. Ga razumem.

RINDT (*Gredo vsi ven*) Seveda šef, natürlich.

LUKMAN: Stopite tjale za pult, gospodična.

MITKA: Orožje bi rada obdržala, saj razumete. Varnost je prva. Opla, Lukman, spodnjih hlač pa že dolgo niste zamenjali, a? Vam je higiena tuja? Žajfa! Žajfa!

LUKMAN: Oprostite. Vedno sem bil mnenja, da je pomembno, če je frajer samo na zunaj lep. Znotraj pa se tako ali tako ne vidi.

MITKA: Morda pa imate prav, Lukman. Navsezadnje pa mi boste postali še kar všeč. Škoda, ker vas v kratkem ne bo več med živimi.

LUKMAN: Kaj se more. Nič nisem potr. Zakone je treba spoštovati. Nima smisla podaljševati življenja v nedogled, če ti je tako usojeno, kajneda?

MITKA: Jasno. Skočite, Lukman. Oni tam zunaj so gotovo že nestrpni. Hop! Hop!

HUMBA HUMBA

(Mitka besedilo, Lukman takt, oz. humba)

Dolgo časa sem že taka,
 humba, humba, humba, humba,
 sladka kita me že čaka,
 humba, humba, humba, humba,
 skoči noter že martinček,
 humba, humba, humba, humba,
 res je sladek tvoj martinček,
 humba, humba, humba, humba,
 suva, rita in zabija,
 humba, humba, humba, humba,
 v spolzki temi se ovija,
 humba, humba, humba, humba.

GELO (*presenečen vstopi v prostor od zadnjega vhoda, seveda, išče svojega Gombo, a ko vidi prizor, nasičen z erotiko, mu popustijo vsi mehanizmi, izdajo ga živci, kajti dosti ima že vsega, zato se mu skeglja*):

Osmatraj, oslušuj, prikupljaj podatke I sve što ima novo izveštavaj staro šino.

(*A glej, zdaj pridejo v prostor že tudi vsi čakajoči v prodajalno. Vsi nekako čudno plešejo in brundajo čudni HUMBA. Štampe in Rindt vzameta revolverja iz toka, ki ju nosita pod levo pazduho in odplešeta za pult. Prislonita cevi ob glavi ob glavi Gela ter Lukmana. Gomba in Linko zaplešeta po celem prostoru, Mitka skoči na pult, pomanjkljivo oblečena s pištolo v roki meri v vse, kar se premika, edino Gida*

stoji mirno, točno na sredi prostora. Točno tam, kjer se križata diagonali. Stoji kot kip.)

9. PRIZOR

(Pogovor kadavrov)

Trgovina s športnim materialom Slovenijašport, ekspozitura Celje. Na tleh ležeča Gelo in Lukman, mrtva, prestreljena skozi glavo, pokrita vsak samo z brisačo. Za pultom ves nem in tih stoji Linko, kot gospodar njunih življenj. Na mrliški dialog Lukmana in Gela Linko sploh ne reagira. Pred njunim pogovorom pa Linko vseeno odkrije oba obraza, Po pogovoru pa ju tudi pokrije nazaj.)

GELO: Lačen sem. Ampak je za vse skupaj prepozno. Sem mislil, da bi si privoščil mrzlega piščanca na Kolodvorski. Tako pa ...

LUKMAN: Ja, prepozno je, sosed. Mene pa skrbi, kaj bo s trgovino, zdaj, ko me ni več. Toliko bi bilo treba še postoriti.

GELO: Si grdo zdelan?

LUKMAN: Niti ne. krogla je vstopila v temenu, kjer imam majhno luknjico, iztopila pa v desnem očesu. Nimam ga več. Pa saj je zdaj že čisto vseeno. Da bi po smrti še na svojo zunanost gledal? Ta bi bila pa dobra. Ti si jo skupil čisto po nedolžnem, kajne sosed?

GELO: Kaj jaz vem ... morda pa ne. Vohljal sem naokoli. Iskal sem Gombo.

LUKMAN: Saj je bil tukaj, tvoj Gomba.

GELO: Vem. Saj prav zato sem zdaj mrtev. Pa ti tudi. Smešno, sploh te ne poznam, če sem odkrit. A si bil ti njihov? Gombin, mislim?

LUKMAN: Sem bil, pa nisem bil. Ime mi je bilo Lukman. Bil sem trgovec v trgovini s športnim materialom. Prav tule sem posloval, kjer zdajle midva prav nemočno leživa. Preveč sem tvegaj. Delal sem na obe strani. Saj ne rečem, da se ni izplačalo, denarno mislim, ampak zdaj pa imam. No, kar je, je.

GELO: Tudi jaz sem počel nekaj podobnega. Nemcem sem ukraden špeh prodajal po enajst reichmark za kilo. Kradel sem ga po pohorskih vikendih. Ampak ne vsega. Ves ni bil ukraden.

LUKMAN: Aja? A da ves ni bil? ... No, kaj se more. So te kaj vprašali za poslednjo željo?

GELO: Ne niso, ker sem prišel v prodajalno ravno takrat, bi rekel sredi akcije, ko si se ti, sosed, onegavil za pultom s tisto Gombino anarhistko... Vse se je zgodilo nekako prehitro. Ni bilo časa za vse, bi rekel. Sprva nisem imel pojma, kaj se znotraj dogaja, vendar me je nekaj gnalo noter. Pred trgovino sto stali Gomba in njegovi. nekaj neumnega so razpravljali. Rekel sem si: če so zunaj, potem se mora notri nekaj norega dogajati. In res se je. Si ti vedel, da te bojo ubili? Mislim prej?

LUKMAN: Ja vedel sem. Tisto pred eno uro je bil zadnji kavs v mojem življenju. To je bila v bistvu tudi moja poslednja želja.

GELO: Dobro si izbral. Jaz na tvojem mestu ne bi bil tako domiseln. Verjetno bi v tistem danem trenutku zaprosil, če si lahko nažgem cigareto ...

LUKMAN: Gomba sovraži kadilce!

GELO: Aha, potem pa bi izbral mrzlega piščanca na Kolodvorski. Tudi to ni slabo.

LUKMAN: Ne, ni.

GELO: Vidiš, zdaj pa sva že oba pokojna. Smrt ne izbira, kajne?

LUKMAN: Jebenti, res. Kar zamahuje s svojo koso. Ah, brez veze!

GELO: Imaš ti še kakšne načrte, mislim v bodoče?

LUKMAN: Ne, nič posebnega. Pa ti?

GELO: Oh, neko gospodično sem še nameraval rešiti izpod škarij, drugega ne. Pa ne bom mogel.

LUKMAN: Prav, pol pa živjo.

GELO: Živjo, sosed.

(Linko ju spet pokrije nazaj z okrvavljeno rjuho in gre stat za pult kot prodajalec.)

10. PRIZOR

(Vrenko pride v prostor, kjer ležita oba mrtveca)

VRENKO: Po purflu diši! A vohate? Tu se je ostro streljalo, a sem hudirja spet prišel prepozno. Trenutno se nahajam v trgovini s športnim materialom Slovenija šport - ekspozitura Celje. Tule je pult, zraven poličke, na katerih so zloženi vsakovrstni športni rekviziti. Tamle bodo pa vrata v sosednji prostor, ane? Za njimi živi Glas, ki priganja trenutno službujočega trgovca s: "stranko imaš. Lukman!". No, na nasprotni strani pulta pa je prostor za kupce. Opla, tukaj pa nekaj ni v redu! Človek, ki želi kaj kupiti stoji pred prodajnim pultom, ponavljam stoji, nikakor pa ne leži na tleh, pokrit s krvavo brisačo. Ha, prav čudno, če že ne smešno! A mi gre že malo na smeh? Ne, to pa še ne. Tule ležita dva kadavra, naj me vrag ...ustreljena! Čudno? Ne, prav nič ni čudno, saj smo v vojnem času. Oprostite, naj preverim kdo je desno truplo. Lukman! Trgovec v tukajšnji trgovini! Ha, mrtev je! Prestreljen skozi lobanjo. Pa preverimo kako je z Glasom v sosednjem prostoru. Kako pa tam? Dober dan!

GLAS: Lukman, stranko imaš!

VRENKO: Aha, z glasom je vse v redu. Torej se je vsa drama morala odvijati tule, v tem prostoru. To je zdaj že jasno. Glas ni gor plačal. A nekaj mi pravi, naj svoje oči obrnem nazaj h kadavroma, pravzaprav kadavru, prej Lukmanu, ko je bil še živ. Aha, poleg Lukmana leži še nekdo! Pozor, odkril bom krvavo brisačo še z drugega trupla! Gelo! Gelo? Jebenti, na tleh leži Gelo, moj srčni obveščevalec Ozne, mrtev. Prestreljen skozi lobanjo, kot sosed Lukman. Ustreljen na službeni dolžnosti. Naj preverim še druge posebnosti, ki se tičejo izključno mojega Gela. Nogavice? Oprane in prekuhane. Gate? Seveda, madeži urina. Pištolca? Lepo v toku pod levo pazduho. Čevlji? Blatni, kot ponavadi. Partijska izkaznica? Tu! Drek, pa sem rekel naj jo pusti doma! Si lačen, Gelo? Pa pojdi no hudiča v kolodvorsko, pa si privošči mrzlega piščanca. Nimaš denarja? Naj pogledam. Ha! enajst ušivih reichmark! Porka duš, kravato ima postrani! Izgleda kot kakšen profesor astrologije, ali fizike. Le kaj je Gelo tu iskal? Zdaj se še prehladiti ne moreš več, takole trd na mrzlem betonu. Kaj naj zdaj storim? Nič, zbežal bom iz te prekleto trgovine, kot da se ni nič zgodilo. Kot da je vse v najlepšem redu. Zdravo Gelo! Spančkaj naprej. Pomagat ti tvoj šef tako ali tako ne more več ...

11. PRIZOR

Kasneje. Spet leto 1951. Nadaljevanje s konca prvega prizora, oziroma delna ponovitev, da bo stvar bolj jasna. Kot da se je vmes èas za hipec ustavil. Nitka in Vrenko imata zaslišanje, kasneje pa pridejo v prostor tudi vsi nastopajoèi.

MITKA: Joj, Vrenko, tako čudno se počutim. Vrti se mi v glavi! Poskušam nadaljevati ... v kapeli opazim ljubljancana Štampeta ...

VRENKO: Mitka, naprej! Koga si še videla?

MITKA: Joj... in...in ... Gombo! (*Se zgrudi*)

VRENKO: Mitka! Kaj je s teboj. Vstani pokonci, govori mi zaboga o tem prekletem Gombi! Kakšen je? Jebenti, da so jo zastrupili. Rindt! Komm, gemma, jebenti!

RINDT: Tu Rindt, želite?

VRENKO: Nekdo je zastrupil tole mojo Mitko. Nekdo je izvedel za tale prepovedan razgovor. Odpri, Rindt! Izvlecite jo ven, pumpajte ji želodec! Morate jo rešiti. Ona veliko ve, razumeš, Rindt?

(Vrata se odpro. V prostor vstopi esesman Rindt osebno v uniformi Standartenfuhrerja SS in prime Mitko za roko ter jo kot kakšno cunjko izvleče iz prostora.. Zapah tleskne in Vrenko ostane sam v celici.)

VRENKO: Spustite me ven! Eeeej! Pozabili ste še name. Kaj je zda to za ena zajebancija?

RINDT (*Izza vrat*): Slabo za tebe, Vrenko! Preveč veš! (*Linica se zapre*)

VRENKO: Kdo za koga? Kaj za kaj? Katero leto pišemo? Enainpetdeseto. A je že svoboda? Ja, je, svoboda je že. Kakšna svoboda, Vrenko pa v celici zaprt! Kaj sem jaz? Kdo sem jaz? Sem Vrenko. Moja sarža? Oficir Ozne, poročnik Vrenko. A so zmagali naši? Kdo so naši? Zaprt sem v lastnem zaporu, zaporu, ki ga sam upravljam. Pa zakaj? Mitka, jebenti! Mitko so zastrupili. Hotela mi je razkriti skrivnost o Gombi. Golaževa župca je strupeno omogočila, da mi uboga Mitka ni mogla več pripovedovati naprej. Mitka! Mitka! Rindt! Rindt!

RINDT: Ja bitte? Tukaj Rindt. PIŠTOLA JE TEŽKA?

VRENKO: Ja. Tako je. TOPLOTA JE ZNOTRAJ.

RINDT: Bi strupeno golaževo župico, herr Vrenko? Bi?

VRENKO: Eno golaževo za Vrenka! Naj gre vse skupaj k vragu! Daj supo! Enkrat naprej!

(Dobi golaževo juho) Tako, vsega je konec! *(Izpije juho)*

Goooooooooooooooooooooooooooo! *(Vrenko se zgrudi. A ko se odpro vrata pride v celico cela Gombina skupina. Prisotna sta celo Gelo in Lukman. Tudi Mitka je spet živa, Stapplemanova s črnim pajčolanom je naslonjena na vrata. Rindt kadi cigareto.*

FRIEDA STAPPLEMAN: Linko, moechten Sie feststellen ob Ich gluecklich bin?

LINKO: Pustite me že na miru z vašimi ugotovitvami!

GOMBA: Ernst, sem ti morda dovolil, da lahko zdajle prižgeš cigareto, jebenti?

K O N E C

Besedilo je zavedeno na Slovenski avtorski agenciji!